

Periodisk programevaluering
av
Masterstudiet i spesialpedagogikk
ved
Avdeling for lærerutdanning

Våren 2018

Rapport fra evalueringspanelet

Innhold

1. Studieprogram	2
2. Deltagare	3
3. Tema for evalueringen	4
4. Evalueringsprocessen og dokument	5
Prosess	5
Materiale som ligger til grund for evalueringen.....	5
5. Helhetsvurdering av program- og undervisningskvalitet.....	6
Bakgrund	6
Faglig innhold og organisering.....	8
Genomforande av undervisningsaktiviteter og veiledning.....	12
6. Kvalitetsomraden	12
7. Forbatteringsmuligheter	13

1. Studieprogram

Avdelingen for lærerutdanning vid Høgskolen i Østfold erbjöd under perioden 2000 – 2012 masterstudium i specialpedagogik tillsammans med Universitetet i Stavanger. Denna utbildning skilde sig från dagens såväl innehållsmässigt som organisatoriskt. En skillnad var att denna utbildning pågick i tre år. Masterstudier sker numera på deltid över fyra år.

Evalueringspanelen vill understryka att det är dagens masterstudium i specialpedagogik - som fick ackreditering 2013- som är föremål för vår utvärdering. De första studenter som examineras från denna utbildning blir klara våren 2018.

2. Deltagare

Evalueringspanelen

Føljende personer har deltagit i valueringspanelen:

Extern programsensor/ledare f6r evalueringspanelen:

Monica Reichenberg - seniorprofessor ved Institutionen f6r pedagogikk och specialpedagogik ved Universitetet i G6teborg.

Anst6llda vid Avdeling for lærerutdanning:

Dag S6rmo – f6rstelektor

Marte Karoline Herrebr6den – h6gskolelektor

Arbeidslivsrepresentant:

Toril B6e – ledare for PPT i Halden kommune

Studentrepresentant:

Kristin Halland Sandbæk - student p6 mastersprogrammet,

Representant fr6n Studieenheten (til 10. mai):

Inger Steiner B6rresen, r6dgiver

Representant fr6n den lokale studiestedsadministrasjon/administrativ ressurs:

Irene Felde Olaussen, r6dgiver

Andra deltagare

Evalueringspanelen har genomf6rt intervjuer med fagmilj6n inom specialpedagogik och med representanter fr6n relevant arbeidsliv. Panelen har intervjuat 6 fagansatte i studiet, f6rdelat p6 2 intervjuer. Panelen har ogs6 intervjuat 7 representanter fr6n skoler, spesialpedagogisk team barnehage och PPT-kontor. Ytterligere tv6 var inbjudna men de meddelade f6rhinder att komma p6 intervjun.

Samtliga nuvarande 139 studenter har fått en inbjudan att delta i en studentenkät. Efter påtryckningar fyllde 43 studenter (31%) i enkäten. En del meddelade att han/hon slutat.

Även före detta studenter har fått möjlighet att delta i enkätundersökning baserad på avhopp från masterstudierna. Undersökningen skickades ut till totalt 83 studenter.

3. Tema för evalueringen

Syftet med en extern programevaluering är att genomföra en faglig värdering av studieprogrammet, för att få ett gott dokumenterat underlag för att vidareutveckla programmet.

Tema för evalueringen är program- og undervisningskvalitet. Masterstudiums ledningsgrupp har brutit ner temat i följande punkter:

- a) Studieprogrammets relevans for lærarprofessioneni barnehage och skole, PP-tjeneste mv.
- b) Studieprogrammets innehåll, organisation, struktur och progression, tilrettelegging for læring i undervisningen og bruk av studentenes egenerfaring i studiet.
- c) Studieprogrammets litteraturlister og graden av forskningsbaserad undervisning
- d) Faglærarnas forskningsinriktningars relevans for masterstudium.

Studieledningens siste punkt – e) Hur kan avdelningen bidra till en større stabilitet inom fagmiljøen i spesialpedagogik? – Dette ryms dock inte inom tidsramen for denna evaluering.

Utifrån helhetsutvärderingen vill ledningsgruppen ha synpunkter på:

- ✓ Vilka styrkor og svagheter har mastersprogrammet i spesialpedagogik?
- ✓ Vilka tiltak bør vidtas for å forbedre mastersprogrammet i spesialpedagogik?

4. Evalueringsprocessen og dokument

Prosess

Programevalueringen har pågått under perioden mars – juni 2018. Evalueringspanelet har haft två planläggningsmöten (5. mars og 9. april) og ett uppsamlingsmöte (5. juni). Vid mötet den 5. mars blev vårt mandat och arbetsuppgifter bestämda liksom frågor kring själva intervjuprocessen och vi påbörjade arbetet med intervjuguiden. På mötet den 9. april fastslogs intervjuguiden och intervjuer påbörjades på eftermiddagen. Utkast till intervjuguide för praxisfältet, student- och bortfallsenkät skedde via e-post.

På mötena 5. mars och 9. april deltog hela evalueringspanelen. Under de resterande intervjuerna och på uppsamlingsmötet deltog inte alla i evalueringspanelen. Alla deltagarna har haft möjlighet att komma med synpunkter både under mötena och via e-post.

På det siste mötet 5. juni skedde en gemensam uppsummering av intervjuer, samt en utvärdering av starka och svaga sidor, möjligheter och utmaningar för masterstudium i specialpedagogik baserat på intervjuerna (SWOT-analys). Monica Reichenberg har skrivit rapporten baserad på denna uppsummering, intervjuunderlag och övriga dokument som kommit evalueringspanelen till handa.

Irene Felde Olaussen har koordinert och skaffat fram underlagsmaterial till evaluerings-panelen og skrivit referat från alla möten och intervjuer. Hon har också utarbetat utkast til och genomfört student- og bortfallsenkäten samt bidraget med utkaststext till den inledande delen av rapporten.

Materiale som ligger til grund for evalueringen

- Studieplan med ämnebeskrivningar og litteraturlistor (1 vedlegg)
- Semesterplaner og värderingskriterier (7 vedlegg)
- Översikt över tema for masteroppgifter (2 vedlegg)
- Översikt över vetenskaplig anställda som underviser på programmet, per august 2017 (1 vedlegg)
- Publiseringsoversikter for anställda med 30 timmar eller mer i programmet, från masterstudiums start 2014 til dags dato (vår 2018) (16 vedlegg)
- Studentundersökning (1 vedlegg)

- Bortfallsundersökning (1 vedlegg)
- Intervju med masterstudiums avdelningsledning (dekan och studieleder) (intervjuguide är vedlagt)
- 2 intervjuer med masterstudiums fagmiljø (intervjuguide är vedlagt)
- 2 intervjuer med representanter for relevant arbeidsliv (intervjuguide är vedlagt)

Anteckningar från intervjuerna är detaljerade och bifogas inte av hänsyn till att bevara anonymiteten hos de intervjuade.

Under perioden 10-15 juni skrevs ett utkast till rapport som skickades på remiss till utvärderingsgruppen. Efter revideringar färdigställdes rapporten och var klar den 25 juni.

5. Helhetsvärdering av program- och undervisningskvalitet

Bakgrund

Avdelningen för lærerutdanning har erbjudit masterstudium i spesialpedagogik sedan 2002. Fram till 2012 skedde undervisningen i samverkan med Universitetet i Stavanger, som också skrev ut vitnemålen till kandidaterna.

Det masterstudium som evalueras här är, som ovan nämnts, det studium som blev akkrediterat av NOKUT 2013 och startade hösten 2014. Den första studentkullen examineras denna vår.

Masterstudium i spesialpedagogik består av 120 studiepoäng och läses på deltid över fyra år. Den kan dock också läsas på heltid. Deltidsstudierna gör det möjligt att koppla studierna till yrket inom vilket studenten arbetar.

För att studenten ska vara behörig krävs avlagd bachelor där det ingår 80 studiepoäng i pedagogiska/specialpedagogiska ämnen eller førskollærer-/barneagelærerutbildning eller minimum tre år av allmänlærer-/grunnskolelærerutbildning (GLU) eller annan treårig lærerutbildning för skola.

Förutom grundutbildningen ska den sökande ha minst betyg (karakteren) C i den kvalifiserade delen av utbildningen. Det självständiga arbeidet omfatter 30 studiepoäng.

Masterprogram i specialpedagogik utbildar studenter för ett brett spektrum av arbetsoppgifter inom pedagogiske og specialpedagogiske verksamheter, primært for arbeid i førskole, skole, PPT og barnevern.

2013-2014 fikk gjennomført feltarbeid.

Programmet gir behørighet til forskarutdanning. Undervisningen bedrivs gjennom tre dagarssamlingar – forelesningar, workshops, seminarier og individuell handledning. **Under 1. studieår** ægnas Emne 1: Spesialpedagogikk som fag og forskningsfelt i et inkluderende perspektiv – 15 studiepoeng (høst) Emne 2: Lesing og skriving i et mangfoldsperspektiv – 15 studiepoeng (vår). **Under det andra året** Emne 3: Sosiale og emosjonelle vansker – 15 studiepoeng (høst) Emne 4: Lese- og skrivevansker: forebygging, kartlegging og tiltak – 15 studiepoeng (vår). **3. studieår:** Emne 5: Rådgiving og innovasjon i spesialpedagogisk virksomhet – 15 studiepoeng (høst) Emne 6: Vitenskapsteori og forskningsmetode – 15 studiepoeng (vår). **4. studieår:** Emne 7: Masteroppgave (høst og vår).

2017 studerte 145 studenter ved Specialpedagogiske programmet, Høgskolen Østfold, av disse var 86,95% kvinner og 13,1% menn.

Specialpedagogiske programmet har et høyt søketrykk og god gjennomstrømming av studenter som også er nøydde med sin utdanning. Studentundersøkningen viser at hovedårsaken til at studentene søkte inn på masterstudium var for å øde sin kompetens innen sitt nåværende arbeid (70 %). Årsaken til at nesten alle søkte til Høgskolen Østfold var at den tilbyr deltidsstudium, som gir mulighet til å kombinere arbeid og familie med studier (93 %). Nærmere 70 % søkte seg til Østfold på grunn av det geografiske stedet og 76 % på grunn av studiens faglige profil/innhold. Nærmere halvdelen av dem som besvarte studnetenkäten begynte sine masterstudier høsten 2017. Vi opplever det som en kvalitetsstempel at 95 % av studentene oppgir at de allerede etter ett år anser at studiene bidrar til en personlig utvikling for dem og at over halvdelen (54 %) mener at deres yrkesidentitet styrkes.

Enligt *Tilstandsrapporten for høyere utdanning 2017*, bruker masterstudenter som tar 120 studiepoeng normalt ha høyere gjennomstrømming enn bachelorstudenter. Man antar at dette beror på at de har erfaring med å studere og at de derfor er mer målrettede. I forhold til nasjonale tal fullfører 44% av masterstudentene sine studier innen utsatt tid.

Bortfallsundersökningen visar att huvudorsaken till att studenterna hoppar av sina masterstudier i specialpedagogik är att det är förenat med svårigheter att få tiden att räcka till för studierna mellan samlingarna (46 %). En annan viktig orsak är familjerelaterade, sjukdom o dyl. (38%). Också problem med att få ledigt av arbetsgivaren för att kunna delta på samlingarna (27%) och att studierna var mer arbeidskrävande än förväntat (25%). 70 % av studneterna som valde att hoppa av sina studier uppger att Högskolen sannolikt inte skulle kunna ha gjort något för att studenterna skulle ha fortsatt studierna. 30 % menar dock att om Högskolan «på ulike måter kunne tilrettelagt for att de skulle fortsatt...».

Det finns ingen statistik på hur många studenter som efter avslutad mastersutbildning blev erbjudna av Högskolen tillsammans med Universitetet i Stavanger att fortsätta på forskarutbildning. Det är för tidigt att säga något om detta för studenterna som följt den nya utbildningen.

Faglig innhold og organisering

Inledningsvis vill vi slå fast att personalen är engagerad och strävar efter att skapa goda förutsättningar för lärande. Undervisningsspråk är norska/svenska. Engelska förekommer endast om man exempelvis har bjudit in en engelsk gästföreläsare.

Innehållet i de olika ämnena är fagligt relevant och är till stor del i linje med det som praxisfältet efterfrågar. Fagämnena bygger delvis på varandra. Tematiskt startar man med ett överbryggande tema med grundläggande begrepp som är knutna till fagområdet. Därefter följer speciella teman för vetenskaplig metod. De intervjuade önskar dock att detta ska komma in tidigt i kursen.

Ett nytt ämne har tillkommit, rådgivning och innovation. Vidare har man fältarbete med obligatoriskt uppföljningsmöte. De intervjuade faglärarna och PPT framhöll att det är för stor vikt på lese- og skrivevansker sett i relation till alla områden som ska täckas upp inom specialpedagogik. De vill ha större fokus på sammansatta vansker - systemisk perspektiv-relaterat till sociala och emotionella vansker. PPT understryker «Fra mitt ståsted er det viktig ikke bare å ha et systemperspektiv når det gjelder å se elever med sosiale og emosjonelle vansker i sammenheng med omgivelsene, men også spesialpedagogens og lærerens rolle og evne og muligheter for samarbeid». Studier tyder på, framhåller PPT; att många elever får ut mer av undervisningen när den sker inne i klassrummet. Med master i spesialpedagogikk bör

man kunna handleda både elever och lärare och se sambandet mellan specialpedagogik och vanlig pedagogik. Med andra ord som PPT uttrycker det «vite mye om systemarbeid bredt».

Ett annat önskemål - från såväl lärare som PPT är mer fokus på tester. I nuläget blir studenterna LOGOS-certifierad, men WISC-kompetens efterlyses av PPT.

Vidare uppmärksammades att de lärare som undervisar i lese- og skrivevanser har mest erfaring av att undervisa i skolan. Det har fått till följd att de studenter som undervisar i barnehagen inte får så mycket oppmerksomhet. Föreläsningar och seminarier behöver därför också ge konkreta exempel på hur innhålllet i lese og skrivevanser kan tillämpas i barnehagen samt oppmerksomme «forebyggende tiltak i forhold til familiearbeid og samarbeid med hjelptjenestene om hvilke behov barnehage og skole ønsker».

Vidare framfördes att matematik borde kunna ingå inom lese- og skrivevanser. Detta eftersom matematik - benämnda tal - ställer krav på läsförståelse. Även flerspråkighet behöver komma in mer liksom større fokus på digital kompetens.

Den litteratur som ingår är relevant dock finns det mycket populärvetenskaplig litteratur på bekostnad av peer reviewede artiklar. Det finns inte mycket litteratur på engelska. Vid intervjun med de anställda framkom att studenterna vill ha litteratur på norska. För att ge studenterna redskap undervisar en av de intervjuade lärarna studenterna i lässtrategier när det gäller läsning av artiklar på engelska.

Inte heller mycket kurslitteratur där mangfold, etnicitet och klass problematiseras. Vi saknar disability- og klassperspektivet i kurset Lesing og skrivning i et mangfoldsperspektiv. Vidare finns inget om tester för andraspråkläsare. Hur skiljer man på språksvårigheter och läsförsvårigheter? Vidare saknas litteratur om vuxna analfabeter och döva i nämnda kurs.

PPT vill att David Mitchells och Thomas Nordahls bok kommer med på litteraturlistorna i kurserna Rådgivning og Innovation og i Spesialpedagogikk som fag og forskningsfelt i et inkluderende perspektiv.

För att kvalitetssäkra utbildningen har man regelbundna studentutvärderingar. Personalen är också lyhörd för praxisfältets krav. Man balanserar olika utvärderingsformer. Under den första terminen är det individuella examinationer. Annars är hementamen vanligast. Då är det oftast

en uppgift som tar 2-3 veckor. Både handledare och studenter skriver under ett handledningsavtal. När studenterna skriver en mastersuppsats tillsammans åligger det handledaren att kontrollera att båda studenterna är lika aktiva. Innehållet i mastersuppsatserna diskuterades. De anställda uttryckte oro för att studenter genomgående använder kvalitativ metod med fokus på intervjuer när de skriver sin mastersuppsats. Studenterna tror att det är lättare än kvantitativ metod. Ett bekymmer uppstår när de upptäcker att så inte är fallet. Här rannsakar de intervjuade lärarna sig själva då de menar att de i undervisningen har lagt huvudfokus på kvalitativ metod.

De intervjuade lärarna tog upp att (a) studenter involveras i ringa omfattning i forskningsprojekt (b) vikten av att uppmuntra studenter att omarbete mastersuppsatser till artiklar. De intervjuade önskar att man kunde göra det i större omfattning. Det är positivt eftersom studenterna vill delta i forskningsprojekt.

Positivt är att specialpedagogik är en master som kan inkluderas i den fem-åriga lärarutbildningen. Prakiserfarenhet gav dock uttryck för att det är värdefullt för studenterna att ha relevant arbetserfarenhet innan de starter sina studier.

Studentsynpunkter

Studenterna anser att exempel från och relevanta tema för barnehagen inte uppmärksammas tillräckligt under föreläsningar och seminarier. De flesta lärarna har erfarenhet från barn- och ungdomsskolan. Studenterna vill ha mer fokus på hur man kan arbeta med läsning och skrivning, samt andra aktuella teman, i barnehagen. Studenterna efterlyser också mer fokus på tester. I nuläget blir man LOGOS-certifierad men studenterna vill också få WISC-kompetens.

På frågan vad studenterna vill ändra på (studentundersökningen från 2014-2017) framkom att de vill ha möjlighet att delta i forskningsprojekt vid Högskolan (41%).

Personal

Samtliga anställda utom två är från Norge. Flertalet anställda i miljön är seniorer. Balansen mellan juniora och seniora anställda är ojämn. Flera anställda (professorer) går i pension om några år. Det gör också flera förstelektorer. Såväl anställda som ledning är oroade för detta.

Det förtjänar att påpekas att seniorerna har en synnerligen god kompetens och gedigen erfarenhet. Därigenom kan de under ytterligare några år dels fungera som mentorer för både

nyanställda och kommande nyanställda, dels bidra till den fortsatta uppbyggnaden av mastersuppbildningen.

Personalen publicerar sig återkommande. En styrka är att flera anställda har publicerat sig i högt rankade tidskrifter inom lese- og skriveområdet. En ytterligare styrka är att dessa artiklar använder kvantitativ metod.

De anställda deltar återkommande i nationella och internationella konferenser där de presenterar sin forskning. Här finns också samarbete med utländska lärosäten och några anställda har publicerat artiklar tillsammans med forskare från andra lärosäten såväl i Norge som i andra länder.

En förhållandevis liten miljö och få i personalen som har en master i specialpedagogik som huvudinriktning. Vid intervjun med de anställda framkom att de menar att fler bör ha sin huvudidentitet inom specialpedagogik. Personalen är underbemannad. Underbemanningen uppkom när två personer slutade. Personalbristen i kombination med en stor handledningsbörda - en anställd kan handleda fyra mastersarbeten samtidigt - ställer stora krav på de anställda. Dekan och studieledare är medvetna om detta och uttryckte sin oro under vår intervju. Dekan och studieledaren framhöll att programmet behöver dels fler anställda dels höja kompetensen hos den personal man har. För att åtgärda personalbristen har man lyst ut fasta tjänster på förstelektornivå och en professorsställning. Det är svårt att få tillräckligt med sökande till tjänster. Tänkbara orsaker är högskolans placering, den förhållandevis lilla fagmiljön och inte så hög FoU-tid. Även om man anställer så stannar anställda utifrån oftast inte någon längre tid. Dekan och studieledare vill också ha högre FoU-anslag och fler stipendiatställningar.

Trots den stora arbetsbördan trivs de anställda och de intygar att stämningen är god och det allra mesta är på plats inför höstterminen 2018. De betonar dock att all undervisning gör att det blir svårt att få tid över till forskning. Forska får man göra på sin fritid.

Positivt är att man respekterar varandras olika kompetenser. Mycket positivt är de korta beslutsvägarna. Detta underlättas av att programkoordinator har ett demokratiskt förhållningssätt och finns alltid på plats på arbetet. Studieledaren arbetar nära programkoordinatorn. Studieledaren har stor tilltro till programkoordinatorns och övriga anställdas förmåga att leda och utföra arbetet.

Genomförande av undervisningsaktiviteter och veiledning

Det förekommer fyra samlingar per termin vid Høgskolen i Østfold. Varje samling pågår i tre dagar mellan 8.00 – 16.00. Undervisningsformerna varierar mellan föreläsningar, självstudium, seminarier, grupparbeten, fältarbete och interaktiva arbetsformer. Nuvarande och tidigare studenter är mycket nöjda med undervisningen. Av studentenkäten (50 % svarsfrekvens) framgår att de anser att de fått möjlighet att påverka innehåll och upplägg i undervisningen. I masterstudium ingår också fältarbete. Studenterna ordnar själva praktikplats där de ska genomföra sitt fältarbete. Høgskolen är dock behjälplig med att finna praktikplats vid barnehager eller vid skolor som høgskolan har kontrakt med.

Studenterna tycker de fått mycket inspiration. Vidare att det är mycket stimulerande studier, det har varit mycket fagligt utfordrande och studenterna har blivit mycket motiverade att läsa. Studenterna är också mycket nöja med bibliotek och bibliotekstjänster

Positivt är att studierna ger goda arbetsmöjligheter. Studenterna tycker också att studierna i allra högsta grad att studierna har yrkesrelevans och är relevanta för aktuella yrkesområden.

Mycket positivt är att de fagligt anställda har klara förväntningar på studenterna och också förväntar sig att studenterna ska delta aktivt i organiserade lärandeaktiviteter.

6. Kvalitetsområden

1. Specialpedagogiska programmet har ett högt söktryck och god genomströmning av studenter som också är mycket nöjda med sin utbildning som de upplever som arbetsrelevant.
2. Fagmiljön har ett mycket stort engagemang för masterstudium i specialpedagogik och strävar hela tiden att förbättra kursinnehåll. Masterstudium är en synnerligen väl fungerande utbildning.
3. De anställda ingår i nationella och internationella nätverk, har regelbundet presentationer på såväl nationella som internationella konferenser om sin forskning. Några av dem har publicerat sig i tidskrifter med hög impact. Det innebär att studenterna möter lärare och forskare från andra miljöer än den vid HiØ.
4. Studenterna får LOGOS-sertifisering.
5. Studenterna får träna sig på hur de ska läsa fagartiklar på engelska.

7. Förbättringsmöjligheter

1. Arbetssituationen för personalen. Underbemanningen i relation till stora studentgrupper som innebär mycket undervisning och handledning. Detta skapar obalans mellan utbildning och forskning.
2. Flertalet anställda i miljön är seniorer med hög kompetens och gedigen erfarenhet. Viktigt med en plan för rekrytering- och kompetenshöjning av fagpersonal för att bevara masterstudiums goda kvalitet.
3. Föreläsningar och seminarier behöver uppmärksamma barnehagen mycket mer med konkreta exempel på förberedande läs-, skriv och matematiklärande och förebyggande åtgärder kopplat till familjearbete och samarbete med hjälpbetjenestene.
4. Ännu mer fokus på sammansatta vansker - systemisk perspektiv - relaterat till sociala och emotionella vansker. Detta efterlyses av såväl lärare som PPT.
5. Testkompetens. Från såväl praxisfältet som från studenter efterfrågas WISC-kompetens.
6. Studenterna bör få möjlighet att komma in mer i forskningsprojekt. Dels uttrycker de själva en önskan om att delta dels skulle det innebära fördelar för högskolan. För det första ger det studenterna en ökad förståelse och respekt för det vetenskapliga arbetet. För det andra kan studentdeltagande i projekt knyta kontakter för framtida praktisknära forskning. För det tredje är det en möjlighet för högskolan att rekrytera lovande studenter till forskarutbildning.
7. Den digitala kompetensen behöver också förstärkas.
8. Det kvantitativa momentet bör få större utrymme i metodkursen. I sitt yrkesutövande kommer specialpedagoger i kontakt med mycket statistik och måste kunna tolka den.
9. Även om pensumlitteraturen är förhållandevis god saknas perspektiven etnicitet, klass och disability i en del kurser. Vidare behöver Nordahl och Mitchells handbok komma in på litteraturlistorna.

Göteborg den 25 juni 2018

Namnunderskrift extern programsensor